

Note 8 - Utlån til og fordringer på kunder

Morbank		Utlån til og fordringer på kunder (mill. kr)	Konsern	
31.12.16	31.12.17		31.12.17	31.12.16
97.437	105.843	Brutto utlån	112.071	102.325
-620	-751	Individuelle nedskrivninger	-765	-632
-318	-323	Gruppevise nedskrivninger	-347	-339
96.499	104.769	Sum utlån til og fordringer på kunder	110.959	101.354
Tilleggsinformasjon				
33.142	34.885	Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt	34.885	33.142
779	615	- herav utlån til ansatte	956	1.167
2.069	1.828	Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt	1.828	2.069
32	48	Ansvarlig kapital i øvrige finansinstitusjoner	48	32
631	648	Utlån til ansatte*)	1.149	1.123

*) Rentesubsidiering ved utlån til ansatte inngår i rentenetto. Lånerenten til ansatte er 75 prosent av beste boliglånsrente til øvrige kunder

Utlån og engasjementer fordelt på type

Morbank		Utlån og engasjementer fordelt på type (mill. kr)	Konsern	
31.12.16	31.12.17		31.12.17	31.12.16
Brutto utlån				
-	-	Leiefinansieringsavtaler (Finansiell lease)	2.839	2.421
11.635	12.797	Kasse-/drifts- og brukskreditter	12.330	11.635
3.313	4.186	Byggelån	4.186	3.313
82.489	88.860	Nedbetalingslån	92.716	84.956
97.437	105.843	Sum brutto utlån	112.071	102.325
Øvrige engasjementer				
5.409	4.210	Finansielle garantier, herav:	4.210	5.409
776	714	<i>Betalingsgarantier</i>	714	776
1.167	1.286	<i>Kontraktsgarantier</i>	1.286	1.167
3.249	1.994	<i>Lånegarantier</i>	1.994	3.249
81	84	<i>Garantier for skatter</i>	84	81
135	132	<i>Annet garantiansvar</i>	132	135
1.061	1.018	Ubenyttede garantitilsagn	1.018	1.061
12.337	11.677	Ubenyttede kreditter	11.688	12.420
1.720	1.896	Innvilgede lånetilsagn	2.148	1.957
82	62	Remburser	62	82
20.609	18.863	Sum øvrige engasjementer	19.126	20.929
118.046	124.706	Sum totale engasjementer	131.197	123.253

Utlån og engasjementer fordelt på sektor og næring

Morbank (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Lønnstakere o.l	60.099	6.193	66.292	53.371	6.057	59.428
Offentlig forvaltning	226	855	1.081	273	898	1.171
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	11.305	1.002	12.307	10.290	1.048	11.338
Havbruk	1.311	978	2.289	1.599	536	2.135
Industri og bergverk	2.850	1.625	4.475	2.701	1.975	4.676
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	2.794	1.398	4.193	2.980	2.481	5.461
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.432	2.399	4.830	2.288	1.641	3.929
Sjøfart og offshore	4.639	1.510	6.149	4.983	1.675	6.657
Eiendomsdrift	12.462	1.203	13.665	11.619	1.706	13.324
Forretningsmessig tjenesteyting	2.510	797	3.307	2.442	1.013	3.455
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	3.547	593	4.140	3.220	998	4.218
Øvrige sektorer	1.669	310	1.978	1.670	582	2.252
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	105.843	18.863	124.706	97.437	20.609	118.046

Konsern (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Lønnstakere o.l	63.812	6.332	70.144	56.260	6.183	62.443
Offentlig forvaltning	240	855	1.095	288	898	1.186
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	11.606	1.013	12.619	10.499	1.057	11.556
Havbruk	1.697	992	2.689	1.985	553	2.538
Industri og bergverk	3.157	1.637	4.794	2.985	1.988	4.973
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	3.419	1.421	4.841	3.532	2.506	6.038
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.700	2.409	5.109	2.510	1.650	4.161
Sjøfart og offshore	4.639	1.510	6.149	4.983	1.675	6.657
Eiendomsdrift	12.521	1.205	13.726	11.675	1.708	13.383
Forretningsmessig tjenesteyting	2.260	811	3.070	2.072	1.089	3.161
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.322	630	4.951	3.836	1.040	4.875
Øvrige sektorer	1.699	310	2.010	1.700	583	2.282
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	112.071	19.126	131.197	102.325	20.929	123.253

Utlån og øvrige engasjementer fordelt på geografiske områder

Morbank (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	70.137	12.106	82.243	62.003	13.117	75.120
Møre og Romsdal	22.319	5.078	27.397	20.832	5.522	26.354
Sogn og Fjordane	608	333	941	665	188	853
Nordland	1.216	37	1.253	956	35	991
Oslo	5.037	653	5.690	4.700	1.067	5.767
Landet for øvrig	6.070	615	6.685	5.804	677	6.481
Utlandet	456	42	498	2.476	4	2.480
Sum	105.843	18.863	124.706	97.437	20.609	118.046

Konsern (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	73.017	12.227	85.243	64.211	13.279	77.490
Møre og Romsdal	23.670	5.128	28.798	21.930	5.586	27.516
Sogn og Fjordane	981	347	1.328	889	201	1.090
Nordland	1.295	40	1.334	1.031	40	1.071
Oslo	4.710	658	5.368	4.788	1.072	5.861
Landet for øvrig	7.942	685	8.627	6.998	747	7.745
Utlandet	456	42	498	2.476	4	2.480
Sum	112.071	19.126	131.197	102.325	20.929	123.253

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

(mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	25.483	1.934	27.418	23.776	2.168	25.943
Møre og Romsdal	5.645	439	6.084	4.917	462	5.379
Sogn og Fjordane	317	21	339	297	16	313
Nordland	124	7	131	111	12	123
Oslo	1.270	47	1.317	1.113	61	1.174
Landet for øvrig	1.997	89	2.087	1.756	98	1.854
Utlandet	48	1	49	1.172	108	1.280
Sum	34.885	2.539	37.424	33.142	2.925	36.067

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

(mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	1.164	-	1.164	1.171	-	1.171
Møre og Romsdal	158	-	158	541	-	541
Sogn og Fjordane	0	-	0	0	-	0
Nordland	87	-	87	50	-	50
Oslo	366	-	366	250	-	250
Landet for øvrig	52	-	52	56	-	56
Utlandet	0	-	0	0	-	0
Sum	1.828	-	1.828	2.069	-	2.069

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler

Konsern (mill. kr)	31.12.17	31.12.16
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler		
- Inntil 1 år	233	195
- Mellom 1 og 5 år	2.105	1.602
- Over 5 år	581	624
Sum brutto fordringer	2.919	2.421
Mottatt, ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	80	73
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	2.839	2.348
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:		
- Inntil 1 år	185	179
- Mellom 1 og 5 år	2.081	1.559
- Over 5 år	573	610
Sum netto fordringer	2.839	2.348

Utlån og øvrige engasjement fordelt på risikogrupper

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgelsestidspunkt. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Se note 12 for inndeling av risikoklasser.

Kundene rescores månedlig i bankens porteføljestyringssystem.

Engasjementsoppfølging gjøres utfra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprising av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement. Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er beregnet for de neste tolv måneder. Forventet tap ligger innenfor de styrevedtatte rammene for maksimalt forventet tap, i morbank 408 millioner kroner (326 millioner) og konsern 445 millioner (356 millioner) per 31. desember 2017.

Gruppevis nedskrivninger beregnes med utgangspunkt i kunder som har migrert negativt siden innvilgelsestidspunktet, men hvor det ikke er foretatt individuell nedskrivning.

Banken benytter makrobaserte stresstester for å estimere nedskrivningsbehov knyttet til objektive hendelser som ikke har gitt utslag i porteføljekvalitet på måletidspunktet.

Risikogruppe misligholdt består av kunder med 90 dagers mislighold samt kunder med individuell nedskrivning.

Morbank (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	69.528	10.852	80.379	66.543	11.340	77.882
Lav risiko	16.855	3.693	20.548	10.973	3.441	14.413
Middels risiko	12.676	3.294	15.970	14.652	4.690	19.342
Høy risiko	2.507	419	2.926	1.931	793	2.723
Høyeste risiko	2.708	478	3.185	1.873	58	1.931
Misligholdt og nedskrevet	1.570	128	1.698	1.466	288	1.754
Sum	105.843	18.863	124.706	97.437	20.609	118.046

Konsern (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	69.415	10.868	80.283	66.909	11.356	78.265
Lav risiko	18.307	3.750	22.057	12.298	3.539	15.837
Middels risiko	15.696	3.413	19.109	16.512	4.824	21.336
Høy risiko	3.532	460	3.991	2.557	835	3.393
Høyeste risiko	3.470	508	3.978	2.522	87	2.609
Misligholdt og nedskrevet	1.651	128	1.779	1.527	288	1.815
Sum	112.071	19.126	131.197	102.325	20.929	123.253

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

Risikogrupper (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	30.082	2.523	32.604	29.122	2.871	31.993
Lav risiko	3.556	12	3.568	2.940	42	2.982
Middels risiko	865	2	868	831	7	838
Høy risiko	227	1	228	121	3	123
Høyeste risiko	147	0	147	124	0	125
Misligholdt og nedskrevet	8	1	9	5	1	6
Sum	34.885	2.539	37.424	33.142	2.925	36.067

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

Risikogrupper (mill. kr)	31.12.17			31.12.16		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	1.465	-	1.465	1.795	-	1.795
Lav risiko	96	-	96	273	-	273
Middels risiko	267	-	267	-	-	-
Høy risiko	-	-	-	-	-	-
Høyeste risiko	-	-	-	-	-	-
Misligholdt og nedskrevet	-	-	-	-	-	-
Sum	1.828	-	1.828	2.069	-	2.069